

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izbija vsak četrtek pop. v slučaju praznika
dva poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec
Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za
mesečevost Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo
Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad.
Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Ubratni zaupniki

Naše delavstvo vse premalo ceni to, kar si je tekom let v vztrajnem delom priborilo. Ena takih pridobitev moderne delavsko-varstvene zakonodaje so delavsko-namješčenski obratni zaupniki. To ustanovo nam je dal zakon o zaščiti delavcev. Ni sicer popolna. Veliko ji še manjka, da bo vsem, posebno glede zaščite zaupnikov, odgovarjala svojemu namenu. Toda graditi moramo na tem, kar imamo in se s tem vzporedno boriti, da dosežemo izpopolnitev in izboljšanje te, za naše delavstvo in namješčenstvo tako važne ustanove.

Delavsko-namješčenski obratni zaupniki so v pravem pomenu besede zastopniki Inspekcije dela in Delavske zbornice. So zakoniti zagovorniki in branilci delavskih interesov v posameznih podjetjih. Njihove naloge so v pogledu izboljšanja delavskega položaja na splošno izredne važnosti. Poslovnik jim v tem pogledu odpira široko polje dela.

To delo pa morejo oni vršiti samo tedaj, ako imajo za seboj močno delavsko strokovno organizacijo. Ta edina jih more varovati pred raznimi presenečenji od strani podjetja. Tako zaščiteni se zaupniki kaj lahko posvete delu, ki jim ga narekujejo potrebe in zahteve zaposlenega delavstva. Danes imamo že lepo vrsto podjetij, v katerih so si delavci močno uveljavili svoje obratne zaupnike. Žal pa je tudi še mnogo takih, v katerih zaupnikov sploh še nimamo.

Ako tožimo, da se socialno varstvena zakonodaja ne izvaja, zaupniki briskirajo in ne upoštevajo, marsikje celo preganjajo, je v veliki meri iskati vzroka za to v naši neaktivnosti in nerazumevanju za vprašanja, ki so za nas delavce in namješčence življenjskega pomena.

Manjka nam predvsem smisla za skupnost in enotno delo. Že vsa naša vzgoja je v tem pogledu pogrešana. Je individualna — kapitalistična. Vsak si po svoje, pa četudi preko hrbtov svojih najožjih tovarišev utira pot navzgor. To vzgojo in tudi delo posameznikov seveda z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirajo vsi oni, ki vedo, čim bi bilo delavstvo složno in edino, je konec njihovega izrabljanja delavstva.

Delavska strokovna organizacija vrši v tem pogledu veliko vzgojno nalogo. Goji pri svojih članih čut za skupnost, podrejenost in odgovornost. Delavstvu daje priliko, da se izobražuje v vseh socialno-gospodarskih problemih sedanjega časa. Je šola za res prave delavske borbe in voditelje. Dobro se namreč zavedamo, da morejo le izobraženi in sposobni delavci uspešno zastopati delavske interese.

Strokovna organizacija je tedaj prvo tistišče in izhodišče za vse panoge socialno-političnega udejstvovanja našega delavca kot namješčenca. Ena od teh, in to ne majhne važnosti, so delavsko-namješčenski obratni zaupniki. Le ti so v pravem pomenu besede oblast prve stopnje, v verigi členov delavsko-socialne varstvene zakonodaje. S to ustanovo se jemlje iz rok absolutna oblast in vpliv podjetja nad usodo zaposlenega delavstva. Njihova sicer posredovalna vloga, podprta z močno in strumno delavsko strokovno organizacijo, jim daje moč, da urejajo vsa sporna vprašanja med delavstvom in podjetjem na miren način. In kar je največ in najbolj važno, oni postajajo važen socialno-gospodarski faktor, ki postopoma prihaja v ono gospodarsko življenje, kjer do zadnjega časa delavec in namješčenec ni imel nobene besede, niti dostopa.

Zagorski rudarji za svoje pravice

V nedeljo 15. dec. se je vršil v Zadržnem domu dobro obiskan shod JSZ za rudarsko delavstvo. Shodu je predsedoval tov. Ustar. Uvodoma je pozdravil navzoče tov. Rozmana, Križnika ter še posebej tov. iz Javornika Toneta Smoleja in Šoberla.

Prvi je govoril tov. Rozman kot zastopnik centrale in je izčrpno podal stanje razmer naših bratovskih skladnic in o ponovnih ukrepih za sanacijo pokojniške blagajne. Bile so to zadevne intervencije pri g. banu dr. Natlačenu. Spomenica je bila tudi že odposlana pristojnim ministrstvom in še posebej našim slovenskim ministrom, da se te krivice odpravijo in da se ukine sedanja uredba za sanacijo, katere je položaj našemu rudarskemu delavstvu še poslabšala in ne ustreza predloženemu osnutku delavskih organizacij. Če tukaj res ne bo uvidnosti, bo v doglednem času delavstvo izgubilo eno najstarejših socialnih zavarovanj, kar bi pomenilo hraško palico vsem, ki so toliko let plačevali svoje prispevke!

Tov. Križnik je obrazložil najvažnejše točke obrtnega zakona, ki se nanašajo na rudarje. Predvsem je poudarjal potrebo po samoizobrazbi delavstva. Naša soc. zakonodaja ni tako slaba, samo ne izvaja se tako, kot bi se morala. Delavstvo se je ne poslužuje, ker je tudi samo ne pozna. Zato je potrebno, da se organizira in v organizaciji usposablja za nadaljnje borbe in poznanje svoje socialne zakonodaje. Da si delavstvo ne more nabaviti potrebnih knjig, ne drži.

Jože Gostinčar:

Bodimo razumni

Življenje delavcev je po ogromni večini zelo težko. Kapitalistična špekulacija se je vrgla s posebno silo na dve stvari: na zniževanje plač in na izpopolnjevanje strojev. Obe stvari dajeta delavstvu zelo hude udarce. Z izpopolnjevanjem strojev v pravcu hitrejšega izdelovanja in čim manjše strežbe postaja čimdalje več delavstva odveč. Hitrejši in popolnejši delovni stroj izdela več blaga z manjšim številom potrebnih ljudi. Posledice tega so: odpuščanje delavcev in zniževanje plač. Glede na te razmere, da se obvaruje škode, je delavstvo zahtevalo skrajšanje delovnega časa dnevno na osem ur. Osemurni delavnik se pa ne utemeljuje le s preveliko produkcijo blaga, temveč tudi z zelo važnim vzrokom delavskih zdravstvenih razmer. Predolg delovni čas z modernimi stroji jemlje številnim delavcem delo in kruh, pa tudi zdravje. Zato je predolg ali podaljšan delovni čas, oziroma delo »čez uro« za delavstvo vedno škodljivo.

Krščansko načelo: da želimo bližnjemu pravto, kakor sami sebi, nam prepoveduje kršiti zakoniti delovni čas, tudi z delom »čez uro«. Izvzeti bi mogli biti samo v resnici zelo važni slučajji. Izgovor: ja, pa več zaslužim, če delam čez

Naša naloga je, da izgradimo ne samo po številu članstva močne delavske strokovne organizacije, marveč tudi po borbenosti, vztrajnosti in zavednosti, ker le iz teh bodo izšli potem tudi dobri delavski obratni zaupniki, ki bodo v polni meri vršili svojo, sicer izredno težko in odgovorno polno poslanstvo.

Zato v vsa in v vsako podjetje res dobre in sposobne delavske obratne zaupnike. To bodi program našega dela v mesecu januarju 1956.

Te knjige niso tako drage, samo malo dobre volje je treba. Mnogo denarja se potroši za nepotrebne stvari, mesto katerih bi si lahko vsak delavec nabavil potrebne knjige. Obrazložil je tudi rezultat zadnje razprave na TPD v Ljubljani, ki se nanašajo na obrtni zakon, katerih ugodnosti naše delavstvo dosedaj še ni imelo.

Med drugim je naše delavstvo imelo priliko videti in slišati tov. kovinarje, o katerih se vedno sliši, da njihove borbe uspejo. Zastopana sta bila iz javorniške skupine tov. Šoberl in Smolej Tone, ki je zborovanje tudi pozdravil in sam povedal, kako pri njih vrše strokovne organizacije svoje dolžnosti, da še imajo to, kar jim po njihovem delu pripada. Ramo ob rami se bore za svoje najosnovnejše pravice. Dragi tovariši! To je tista enotna fronta, za katero gre zasluga največ naši organizaciji.

Spregovoril je tudi domači predsednik tov. Ustar in bodril navzoče k res pozitivnemu delu za napredek delavstva. Končno se je tudi sklenilo, da se podvzamejo vsi koraki, da se redukcije pri rudniških apnenicah ne izvrše in da se prizadeto delavstvo avrsta na razna dela, kjer se delajo nadurna dela.

Tudi rudarji bi morali pri svojem delu v strok. organizaciji posnemati v vztrajnosti in borbenosti naše kovinarje. Naša iskrena želja je, da bi se to tudi v prihodnjem letu uresničilo. S temi besedami je tov. Ustar zaključil lepo uspelo zborovanje.

uro, je trenutno sicer resničen, toda ne drži. Pomisli vendar, da morda za tvojih nekaj »fickov«, ki jih zaslužiš pri čezurnem delu, jemlješ kruhek nekemu drugemu. To je surov kapitalističen način, posneman morda od človeka, ki se sam bori proti kapitalističnemu poželenju. Ne silimo torej za čezurnim delom, ker v bistvu pomnožuje brezposelnost in revščino. Čezurno, nedeljsko in prazniško delo še ni nikomur hasnilo. Danes delamo čez uro, jutri je nedelja pa gremo spet delati, na praznik moramo pa še tole narediti, čez nekaj dni gremo pa na neprostovoljni dopust... To se pri raznih nadurnih, nedeljskih in prazniških delih dostikrat dogaja. Zato je pa čudno, da delavci mnogokrat sami silijo na čezurno delo. Delavec, ki se zaveda svojega stanu in mu je na srcu napredek ne sme kar na lahko lomiti delovnega časa. Ravnajmo se tudi v tem oziru po zakonih in lastni pameti glede na bližnjega. So primeri, kjer se posamezen delavec skoro ponuja za čezurno delo, ne meneč se za tovariše. To so duševni reveži, ki izdajajo za par »fickov« težko pridobljene pravice delavcev. Posebno naj se opusti nedeljsko delo, ako isto iz tehničnih ozirov ni nujno. Delo zidarjev na novih stavbah gotovo ni nujno. Tako delo je javno pohujšanje in ga more le moralno pokvarjen človek vršiti ali zahtevati. Bodimo razumni in ne delajmo sami sebi škode. Seveda se v tem oziru pregreše navadno oni, ki niso organizirani. To napako naj pa popravi organizirani delavec s tem, da »divjake« privede v dobro delavsko organizacijo, v Jugoslovansko strokovno zvezo, da tako najdejo tudi v tem pogledu pravo pot!

Čitaj in širi „Del. Pravico“!

Volitve delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov za l. 1936

Vsako leto se morajo v mesecu januarju na podlagi § 115. zakona o zaščiti delavcev in čl. 6. navodil v vseh obratih, kjer je zaposlenih nad 10 delavcev izvesti volitve delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov.

Delavska zbornica je že pred časom poslala vsem starešinam delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov okrožnico, katero radi njene aktualnosti priobčujemo.

DELAVSKA ZBORNICA V LJUBLJANI

Štev. 2435/35-2

Vsem starešinam delavskih in nameščenskih zaupnikov!

I. Pripravljalna dela.

1. Bliža se mesec januar in priporočamo vsem zaupniškimi odborom, da pričenejajo **takoj** s pripravami za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov za leto 1936, tako da bodo vse volitve brez težkoč izvršene v mesecu januarju, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavcev.

Predvsem naj zaupniški odbori sklepajo o načinu izvedbe volitev, t. j. ali se bodo vršile volitve po skrajšanem ali po rednem volilnem postopku in naj **takoj** od nas zahtevajo potrebne tiskovine. — Kadar naročite tiskovine, je potrebno navesti, da-li rabite tiskovine za skrajšani ali za redni volilni postopek in za katero podjetje, odnosno za kateri obrat. Vse tiskovine za izvedbo volitev dobite od nas.

Predvsem je potrebno izvršiti sledeče:

- Naročiti potrebne tiskovine;
- sestaviti volilni odbor za izvedbo volitev (glej čl. 9. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov);
- zahtevati od Inspekcije dela, da volilni odbor potrdi in ji predloži dan volitev (glej čl. 12. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov).

Radi hitrejše in lažje izvršitve tega dela in radi kontrole s strani podpisane zbornice Vam svetujemo, da vso korespondenco, ki je v zvezi z volilnim postopkom s kr. bansko upravo (Inspekcijo dela), vršite preko nas, tako da bomo imeli pregled čez ves potek ter izvršili tudi eventuelne intervencije pri Inspekciji dela in delodajalcih in če bi bilo potrebno, dali navodila onim odborom, ki tega dela še popolnoma ne razumejo.

2. S poslanim materialom je treba štediti. Zbornica ne bo poravnala računov za materialne izdatke takega materiala, katerega ima ona sama na zalogi. Zato Vam svetujemo, da preden kaj nabavite, zahtevate to od nas. Za vsako nabavo materiala morate dobiti od nas predhodno odobritev.

3. Vsi starešine delavskih in nameščenskih zaupnikov naj nam pošljejo svoja poročila, kaj so z ozirom na to našo okrožnico podvzeli, odnosno naj nam pošljejo prepis zapisnika seje, na kateri se je o tej zadevi razpravljalo.

II. Zastopnik zbornice.

Kakor izgleda, se bo volilo v okoli 250 podjetjih, odnosno obratih. Iz tega sledi, da se delavci in nameščenci poslužujejo svojih, z zakonom zajamčenih pravic. Razumljivo je, da Delavska zbornica po svojih zastopnikih ne bo mogla prisostvovati pri vseh teh volitvah in prosimo vse volilne odbore, da volitve izvršijo sami, brez zastopnika zbornice, in to predvsem v onih podjetjih, kjer so te volitve postale že tradicionalne. Računati je treba predvsem s tem, da bo zbornica morala po svojih zastopnikih sodelovati tam, koder se dosedaj še ni volilo. V večini obratov se bo volilo po skrajšanem volilnem postopku in je gotovo, da pri takih volitvah ni potrebno, da prisostvuje zastopnik Delavske zbornice.

III. Naloge volilnih odborov.

Volilni odbori v onih obratih, koder se bo volilo po rednem volilnem postopku in koder je bilo vloženih več kandidatnih list, naj upoštevajo sledeče:

- Da si pravočasno naroče glasovalni material;
- da jim podjetje pravočasno izroči volilne imenike in da izvrše reklamacijski postopek;
- da pri naročanju glasovalnega materiala navedejo:
  - koliko je bilo vloženih kandidatnih list;
  - za koliko volilcev zahtevajo glasovalni material.

Glasovalni material bo zbornica poslala samo na željo predsednika volilnega odbora in na od njega navedeni naslov.

Zbornica ima na zalogi sledeči material za izvedbo glasovanja:

- kuverte, b) glasovnice sledečih barv: rdeče, modre, bele in zelene. Računamo, da več kot štiri kandidatne liste v enem podjetju ne bodo vložene. Volilni odbori naj za vsako vloženo listo **takoj** določijo barvo glasovnice, kar naj tudi označijo na razobešenih kandidatnih listah.

Ljubljana, dne 28. novembra 1935.

Tajnik:
Filip Uratnik, l. r.

Predsednik:
Lojze Sedej, l. r.

Ako bi kateri od predsednikov obratnih zaupnikov te okrožnice ne dobil, naj to **takoj** sporoči Delavski zbornici ali JSZ, nakar jo bo **takoj** prejel, kakor tudi vse potrebno gradivo. Sporoči pa naj tudi, ali se bodo volitve izvedle po daljšem ali krajšem postopku, da more potem zbornica poslati primerno gradivo.

V onih podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morejo izvoliti enega tudi nameščenci.

Kako se v primeru, ako je v podjetju več nameščencev, postopa glede volitev, je že večkrat prišlo med delavci in nameščenci do nesoglasja, zato letos ponovno priobčujemo tozadevna pojasnila, da bodo tako delavci kakor nameščenci zavzeli k temu vprašanju pravilno stališče.

Pri volitvah v letu 1934. so nameščenci predilnice v Litiji, ki jih je nad 10, odklonili predložitev svoje kandidatne liste. Volili pa so vseeno, in sicer delavsko listo, ki so jo predlagali narodni socialisti. Delavska zbornica je vse glasove nameščencev razveljavila. Narodna strokovna zveza se je pritožila na bansko upravo, ki je pritožbi ugodila in razveljavila volitve. Volilni odbor pa se je zoper odločbo kr. banske uprave pritožil na ministrstvo za socialno politiko, ki je odločbo banske uprave razveljavilo in volitve potrdilo. Ministrstvo je svoj odlok podprlo s sledečimi razlogi:

Določilo zakona o zaščiti delavcev v § 115. daje nameščencem, kadar jih je več kot 10, celo podjetje pa voli manj kot tri zaupnike, pravico izbirati, da ali volijo skupno z delavci delavske zaupnike, ali pa volijo svojega posebnega zaupnika. Kadar pa podjetje, ki ima več kot 10 nameščencev in se voli več kot tri zaupnike, **takrat** nameščenci te pravice izbiranja nimajo, marveč morajo sami voliti svojega nameščenskega zaupnika in ne smejo voliti skupno z delavci delavskih zaupnikov.

Nameščenci v tem podjetju so bili pozvani od volilnega odbora, da v smislu § 115. zakona o zaščiti delavcev sami postavijo svoje nameščenske kandidate, ker skupno z delavci v smislu citiranega paragrafa ne smejo voliti delavskih zaupnikov. Nameščenci pa so to odklonili in so nato volili delavsko listo. Ker pa v smislu citiranega paragrafa ne smejo voliti delavskih zaupnikov, je zastopnik Delavske zbornice pravilno postopal, ko je razveljavil glasove nameščencev, ki so bili oddani za delavsko listo. Ker morajo torej voliti nameščenci samo svojega

nameščenskega zaupnika, bi bili morali postaviti svoje nameščenske kandidate. Ako tega niso napravili, so s tem izjavili, da se volitev zaupnikov ne marajo udeležiti in da se torej nočejo poslužiti pravic, ki jim jih daje § 108. zakona o zaščiti delavcev.

V podjetjih, kjer še niso bili dosedaj izvoljeni delavski obratni zaupniki, pa bi delavci želeli, da se jih izvoli, postopajte sledeče:

Najprej določite volilni odbor, ki ga tvorijo po zaposlitvi najstarejši delavci v obratu, in sicer toliko, kolikor se za dotično podjetje voli obratnih zaupnikov; n. pr. do 50 zaposlenih delavcev se volijo 4 zaupniki in v tem primeru tvorijo tudi štirje delavci volilni odbor. Ti izvolijo izmed sebe predsednika in tajnika.

Ako pa delavci ne vedo točno, kateri so po zaposlitvi najstarejši delavci v obratu, naj prosijo krajevna skupina, ako je pa ni, pa delavci sami dotično podjetje za seznam najstarejših delavcev v obratu. Vloga naj se glasi: »Ugledni naslov naprošamo, da nam blagovoli na podlagi čl. 9. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev, izstaviti seznam po zaposlitvi najstarejših delavcev. Prosimo, da navedete v tem seznamu okrog 10 delavcev.« — Ta seznam podjetje mora izstaviti. Ako bi se branilo, sporočite to v posebnem dopisu JSZ, nakar bomo vse potrebno uredili, da bo dala podjetju za to potreben nalog Inspekcija dela.

Poleg tega seznama pa mora podjetje izstaviti tudi potrdilo, da so ti delavci res po zaposlitvi najstarejši. To potrdilo naj se glasi: »Podpisano podjetje potrjuje, da so spodaj navedeni najstarejši delavci po zaposlitvi v podpisnem obratu.« Podpis podjetja.

Ta volilni odbor, sestavljen iz najstarejših delavcev v podjetju, naj potem to potrdilo podjetja in obrazec, ki je za to na razpolago in ga vam **takoj** pošljemo, čim nam sporočite, za kateri obrat boste izvedli volitve, pošlje točno izpolnjen na naš naslov. To zato, da bomo vodili evidenco in skrbeli, da bo Inspekcija dela te vloge čim hitreje reševala. Na tem obrazcu, na katerem je treba napisati ime, priimek, poklic in stanovanje teh delavcev, kakor tudi število zaposlenih delavcev v podjetju, je treba tudi predlagati dan volitev. Člen 14. navodil za volitve namreč pravi, da mora od dne, ko so volitve razglašene v podjetjih, kjer je zaposlenih do 150 delavcev, miniti najmanj dva tedna, da se izvede postopek; v onih podjetjih z nad 150 delavcev pa največ tri tedne. Zato predlagajte dneve v času od 15. do 30. januarja 1935. Kot dan volitev lahko predlagate navaden delavnik po delu, ali nedeljo.

Vse naše skupine in zveze so te dni prejele v tem pogledu posebno okrožnico, katero na odborovih sejah dobro proučite in ukrenite vse, da bomo v vseh podjetjih uveljavili naše zakonite pravice, to je izvedli volitve delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov.

Kemični delavci

Domžale. Ker za preteklo nedeljo nismo mogli vseh obvestiti in se zato sestanek ni vršil, sklicujemo ponovno sestanek za nedeljo, dne 22. decembra ob 5. uri popoldne v prostorih gostilne Müller v Domžalah. Porazgovorili se bomo o našem nadaljnjem delu. Vsi sezonski delavci, oziroma delavci zunanjega obrata podjetja Medic-Zankl, vabljeni.

Tekstilno delavstvo

Škofja Loka. V našem podjetju »Inteks« se razmere nikakor ne morejo urediti. Sklenili smo, da se tozadevno obrnemo za pomoč tudi na bansko upravo. V torek, dne 17. t. m. nas je sprejel g. ban, kateremu smo naše razmere obrazložili. Obljubil je, da se bo za stvar zavzel in nam jo uredil. V deputaciji so bili g. kaplan Demšar iz Škofje Loke, tajnik Lombardo in dva člana naše skupine.

Drobne novice

Nov banovinski svet dravske banovine je imenovan. Med drugimi so imenovani: Peter Arnež iz Jesenic, Križnik Filip iz Trbovelj, Peter Rozman iz Maribora, Ivan Majeršič iz Tržiča in Jurij Kugovnik iz Prevalj.

Nov občinski svet v Ptujju je imenoval ban dravske banovine. Župan je dr. Al. Remec.

Na Jezici pri Ljubljani so bile občinske volitve. Od 956 vpisanih volilcev jih je glasovalo 683. Lista Sever je dobila 547 glasov in 23 odbornikov, združeni »naprednjaki« in socialni demokrati pa skupaj 136 glasov.

Velika poplava je nastopila v Povardarju. Zaradi večdnevnega deževja so Vardar in njegovi pritoki prestopili bregove. Pod vodo je bilo celo Skoplje, Tetovo, Strumica, Djevdjelija itd. Razrušena je bila železniška proga in je bil promet s temi kraji več dni prekinjen. Notranji minister dr. Korošec je poslal kot prvo pomoč 100.000 Din.

Mednarodna zveza intelektualcev je imela pretekli teden zborovanje v Belgradu. Prišel je tudi podpredsednik mednarodnega urada za delo. Razpravljali so zlasti o brezposelnosti mlade inteligence. Sprejetih je bilo več resolucij.

Nezaposlenost v naši državi narašča. Meseca novembra je bilo pri borzah dela na novo prijavljenih 24.596 moških in 5.179 žensk. Vsega skupaj je iskalo delo 33.268 moških in 7.071 žensk. Nezaposlenih je ostalo na koncu meseca 11.917 oseb in to: v Belgradu 1885, v Zagrebu 2908, v Sarajevu 1323, v Novem Sadu 957, v Splitu 660, v Ljubljani pa 4.184 delavcev.

Izvoz živinske hrane je prepovedan iz naše države.

Smrtno se je ponesrečil g. Furlan Ignacij, ugleden posestnik v Verdu.

Vlomilec Urbanč je pobegnil iz zaporov novejše okrožnega sodišča. Posrečilo se je orožnikom, da so ga hitro ponovno zaprli.

Predlog o razdelitvi Abesinije sta stavili Anglija in Francija. Od 350.000 kvadratnih milj (kolkor meri Abesinija) bi dobili Italijani 150.000. Predlog naj bi odobrilo tudi Društvo narodov. Vendar poročajo, da bo težko šlo, ker bi se s tem Društvo narodov dokončno izkazalo kot golo orodje v rokah velesil in bi se samo sebe pokopalo. Pa tudi v sami Angliji in Franciji je nastal velik odpor proti predlogu. Le Italija izgleda, da ga bo nekako sprejela.

Predsednik Masaryk je odložil svoje mesto in priporočil za svojega naslednika dosedanega zunanega ministra dr. Beneša. Volitve bodo 18. t. nanjega ministra dr. Beneša. Pri volitvah 18. t. m. je bil s 340 glasovi proti 100 glasovom izvoljen za predsednika češkoslovske republike dosedanji zunanji minister dr. Beneš. V vladi je nastala ob tem dogodku edino ta sprememba, da je zunanje ministrstvo prevzel predsednik vlade dr. Hodža.

Francoski parlament je po hudih prepirih sprejel zakon, da se vse fašistične organizacije razorože in po potrebi razpuste. Za zakon so glasovali komunisti, socialisti in radikali. S tem upajo, da bo fašizem v Franciji zavrt.

Tudi Holandska bo razpustila vse fašistične organizacije. Zakon je že vlada izdelala in predložila parlamentu. Zapadni narodi, zrasli v pravem demokratičnem duhu, niso niti malo dovzetni za fašizem.

Pomorsko konferenco so začeli v Londonu. Že prve dni se je pokazalo, da so si velesile preveč nasprotne, da bi se mogle sporazumiti glede omejitve oboroževanja na morju. Japonska zahteva, da se ji prizna enakost z Anglijo in Ameriko.

450 milijonov lir na mesec stane Italijo vojna v Abesiniji. Do septembra je šlo za vojno 2 milijardi 300 milijonov lir. Lira je padla za 33 odstotkov in se za to na inozemskih borzah ne prodaja, doma pa se njena kupna moč siloma drži na prejšnji stopnji. Pravijo, da je to prikrita inflacija ali razvrednotenje.

V Nemčiji je bilo nezaposlenih začetkom novembra 1.935.000, to je 156.000 več kot prejšnji mesec.

V Franciji je bilo nezaposlenih koncem novembra 409.466, od tega 32.140 žensk. V preteklem letu je bilo v novembru nezaposlenih 375.183.

Obseg trgovine v Nemčiji je silno padel. Trgovina tekstilij in slične robe se je zmanjšala za 17%, trgovina življenjskih potrebščin za 11% in še cela vrsta drugih artiklov. Tečaj marke je padel v Pragi v 3 dneh za 20%.

Rusko kmetijstvo. Stalin je poročal na zboru strojevodij poljedelskih strojev, da je znašala že-

Viničarji

Kapela. Dopisniku članka v predzadnji številki »Delavske pravice« pod naslovom »Če se viničarji poslužujejo svojih zakonitih pravic« se tukajšnji viničarji v celoti pridružujemo. Hočemo pa navesti še eno vrsto resničnih »hujskačev« viničarjev zoper vinogradnike. To so nekateri gosposdije oskrbniki, kateri v mnogih slučajih brez vednosti gospodarja na lastno pest in različne načine kratijo viničarjem njihove zakonite pravice in s tem kršijo pogodbe, katere so tudi sami viničarjem diktirali. Znan nam je primer, da je neki tukajšnji oskrbnik (inozemec) ves sladak vzel v službo viničarja ter mu obljubil vse najboljšje. Prvo leto službe je pogodbo izvajal in dal viničarju obljubljeni, toda drugo leto le še komaj dobro polovico, tretje leto pa že samo četrtino. Ker viničar od samih obljub ni mogel živeti, se je moral izseliti in tedaj je seveda prišlo do preprirov in tožbe viničarja, s katero je uveljavljal svoje plačilo. Kdo je bil tukaj »hujskač«, ni težko uganiti. Ne zaupnik organizacije, marveč posredno dotični oskrbnik sam. Moramo ugotoviti, da se inozemski vinogradniki in tudi njihovi oskrbniki še vedno ne morejo sprijazniti z dejstvom, da so minili časi, ko so gg. Nemci iz Avstrije lahko oblastno in nemoteno komandirali in šikanirali slovenske viničarje, kateri so se trudili za njih udobje celo življenje, sami so pa na stara leta beračili. Vedite, da smo se mi viničarji sedaj že toliko izsolali, da znamo prebrati in moremo razumeti določila viničarskega reda, katerega vi večkrat nočete razumeti. Rogate se iz naše bede, ko nam pravite: »Ne moremo dalje gospodariti«, vino nima več tiste (10—12 dinarske) cene, moramo vam še znižati plače. In pravite »vina ne morem prodati«. Povemo vam, da smo mi krizo že mnogo pred vami trdo občutili, ko pa je prišla že do vaših profitov, pa ste jo prevrnili na naša ramena. Menda ste res v krizi, ako lahko en tak oskrbnik

v eni noči zapravi 500 dinarjev, kakor nam je znan primer. Tisto popivanje tam po kletih in zidnicah najbrž ne donša nobenih dohodkov vinogradnikom. To smo trdno prepričani. Tudi naslednji primer nam jasno kaže, kako se kriza dela. V sosednjem okraju so pred leti pri nekem vele-vinogradniku redno prirejali take »mokre« pojedine. Razume se, da so pili najboljšega. Ker je potem vina v sodih manjkalo, so pa dolili vode. Kupec je potem tisto »sortirano« vino vzel komaj za polovično ceno, viničarjem pa so potem kmalu znižali plače, ker je nastopila kriza. Posledice? Prepripi in tožarjenje zaradi znižanega zaslužka. Seveda je tudi dotične viničarje zopet »nahujskala« organizacija. Kapelski viničarji.

Ljutomer. Na tukajšnji okoliški občini so se 6. t. m. vršile tri viničarske komisije. Pri prvi je prišlo do sporazuma. Viničar je dobil izplačanih 702 Din in še dobi dva mernika krušnega zrnja. Pri drugi ni prišlo do sporazuma, ker viničar ni mogel popustiti pri svojih upravičenih zahtevah, pa tudi zastopnik vinogradnika ni hotel pristati na plačilo. Pri tretji pa se zastopnik vinogradnika — graščine Brunsee, iz Avstrije, gosp. Krajner, oskrbnik, ni hotel komisije niti udeležiti. Oglasil se je le v pisarni tajništva Strokovne zveze viničarjev in izjavil, da je viničar že dobil svoje, da se komisije ne bo udeležil, »ker je ne prizna«, viničar naj samo toži, če hoče. Seveda bo moral viničar sedaj tožiti naravnost pri sodišču in bo gotovo tudi pravdo dobil, graščina bo pa nosila nepotrebne stroške. Imenovani oskrbnik je, kakor njegovi gospodarji, inozemec, kateremu se pač ne ljubi priznati določil jugoslovanskih uredb in zakonov. Bilo bi nujno potrebno, da bi naše oblasti vse take primerno poučile, da se morajo v naši narodni državi izpolnjevati tudi dolžnosti, ne pa se samo posluževati pravic.

V slovo tovarišci

(Reziki Verličevi za zadnjo pot.)

Nedelja je bila, ko so Ti zapeli domači zvonovi. Nismo mogle verjeti, da zvonovi pojo pesem žalostinko Tebi, Rezika. Nismo mogle verjeti, da že snivaš v beli knsti, vsa bela z mirtinim vencem na glavi, vse do tedaj, da so padle grude razmočene prsti na Tvojo krsto. Takrat šele smo se prav zavedale, da si odšla od nas.

Zgodaj si spoznala smoter svojega življenja in vsega posvetila delu za organizacijo, ki družbi delavsko kakor kmečko dekletu — ženo in mater. Vedela si, da organizacija vzgaja ne samo zavedne delavce, marveč tudi praktične delavke in štedljive gospodinje. Bila si prva predsednica in vodilna med zastopniki, ki si to svojo nalogo smatrala vedno za nekaj svetega in vzvišenega. Kljub vsej Tvoji požrtvovalnosti in veliki ne-sebičnosti pa si marsikrat naletela na ovire in nerazumevanja. Toda ni Te to strašilo, niti ni upognilo Tvojega duha.

Sedaj si odšla. Nikdar več se ne povrneš med nas. Sicer je končano Tvoje zemsko trpljenje in sedaj stopa Tvoja duša varno po stezah večne lepote in božje dobrote. Kljub temu pa si ostala med nami s svojimi dobrimi deli. Prosi za nas, da se snidemo nekoč vse, v nebeški domovini. S solznimi očmi smo se poslavljale od Tvojih zemeljskih ostankov, s trdno vero, da bo Tvoj duh vedno ostal med nami. Naj Ti bo lahka domača zemlja, Tebi, naša ljubljena Rezika!

★

V številki 46. »Delavske pravice« smo v članku Rezika Verlič poročali med drugim, da se je udeležil pogreba tudi gospod ravnatelj »Store« g. Vrevc. Popraviti moramo v toliko, da se je pogreba udeležil ravnatelj »Store« gosp. Vogel Franc.

Iz statistike zavarovanja

Zadnja številka 10 in 11 »Radničke zaštite« objavlja zanimiv pregled o stanju zavarovanih delavcev in nameščencev v Jugoslaviji. Iz nje posnemamo naslednje podatke:

Zadnjih pet let je bilo v naši državi povprečno zavarovanih skupno 692.151 delavcev in nameščencev. Od tega števila odpade na Osrednji urad za zavarovanje delavcev 568.105 ali 82,08%, na bratovske skladnice 39.899 ali 5,76%, na prometno osebje državnih železnic 81.541 ali 11,78% in na mornarje 2.606 ali 0,38%.

V posameznih letih znaša absolutno število zavarovanih delavcev in nameščencev pri poedinih silnicah zavarovanja kakor sledi:

tež cerealij 1. 1935 5 in pol milijarde pudov (16,38 kg). To je za Rusijo zadosti. A v nekaj letih bo treba povečati žetev na 7 do 8 milijard radi hitrega porasta prebivalstva in živine. Stalin je izrazil nado, da bo ruska tehnika zmogla te naloge, če ji bo na razpolago zadosti sposobnih strojevodij.

Leto	SUZOR	Bratovske skladnice	Fond osebja drž. žel.	Fond osebja pomorske plovbe	Skupaj
1930	631.181	44.305	89.729	2.559	767.774
1931	609.190	41.700	81.809	2.513	735.212
1932	535.617	37.669	79.170	2.601	655.057
1933	520.980	36.289	79.241	2.640	639.150
1934	543.559	39.534	77.753	2.719	663.565

Od leta 1930 do l. 1934 je padlo število zavarovancev za celih 100 tisoč, kar pomeni na drugi strani tudi velik porast brezposelnosti, ki jo pa statistika žal ne navaja. Število zavarovancev pri bratovskih skladnicah je v l. 1934 v primeri z l. 1933 narastlo, kar pa velja za rudnike na jugu države, ne pa pri nas, saj vemo, da se pri nas rudarske prilike slabšajo.

Velika tovarna avtomobilskih gum, ena največjih v Nemčiji, se je te dni ustavila v Monakovem; radi pomanjkanja surovin.

Dva svetova

Zima je že tu, vrste brezposelnih rastejo. Mladi in zdravi ljudje morajo prisilno praznovati, ker so sezonska dela končana. Na naša vrata in na naša srca trkajo, da jim kakorkoli pomagamo lajšati pomanjkanje in bedo, v katero so pahnjeni brez lastne krivde. Kdor ima malo, naj da malo, kdor ima več, naj da več! Pri Bogu, ki nam bo poplačal celo kozarec vode, ima vsak dar svojo vrednost, če smo ga le dali s pravim namenom in srcem. — Ako bi se vsi ravnali po besedah goriškega slavčka, ne bi bilo danes toliko revščine in obupa na svetu. Tisti, ki bi radi pomagali, nimajo, tisti pa, ki imajo, nimajo srca za reveže. Svetopisemska zgodba o bogatini in ubogem Lazarju se žal danes bolj kot kdajkoli prej ponavlja.

Nedavno smo čitali v dnevnikih, da je nastopil na koncertu v Belgradu slavni pevec Saljapin in so bile vstopnice celo po 1000 Din, in vendar vse razprodane. Nikjer pa nismo čitali, da bi se bili spomnili revežev in razdelili med nje gotovo velik izkupiček. Tako zvana boljša družba si pač lahko privoščijo takšen luksuz in to celo danes, ko se toliko piše in govori o krizi. Kriza je samo za nemaniče, razni bankirji, industrijci in visoki

delničarji pa imajo po 30.000 in še več mesečnih dohodkov. Taki lahko upravljajo denar po raznih zabaviščih in letoviščih ter si privoščijo stvari, od katerih bi marsikateri revež živel celo leto s svojo družino brez skrbi. Raznim četveronožnim živalim, kakor psu in mački se boljše godi. Vsak dan dobita redno porcijo mesa, mleka, juhe in žgancev poleg ostankov jedil, ležita na suhem in toplim prostoru, da ju lahko zavida vsak revež. Toda, to je le ena izmed zgodb, naštetih bi jih lahko še več. Za zaklenjenimi vrati pri obloženih mizah se da v miru sedeti, saj je vila obdana z visoko in bo-dečo ograjo, pri vhodu v vrt pa straži čuvaj-pes.

Mnogi bogatini se trkajo na prsi, češ, mi smo dobroniki človeštva in javnost jim verjame. Da, da, za javnost dobronik, človekoljub, v resnici pa izkoriščevalec in skopuh za reveže — moderni farizeji!

Svetovna proizvodnja kovin se je zaradi vedno hujšega oboroževanja povečala v prvih desetih mesecih letošnjega leta napram lanskem letu — takole: jeklo za 36%, lito železo za 21%, cink za 20%, bencin za 9% in premog za 9%.

Kapitalistično zrcalce

V »Politiki« piše neka delavka tole:

Stopila sem v delo trikotaže v Nišu, kjer sem delala dva dni, potem tri dni zaradi obolenosti nisem šla v službo. Ko sem šla potem k delodajalcu, da mi izplača dvodnevni zaslužek, mi je pa rekel: »Pri meni dela vsaka delavka sedem dni brezplačno, potem pa dobi osem dinarjev dnevno.« »Pametna« odredba! V sedmih dneh petdeset delavk izvrši brezplačno veliko dragocenega dela. V takih podjetjih se delaveci po delodajalčevi potrebi navadno tudi večkrat menjajo. Tako dela moderen in »pameten« kapitalizem!

Tudi pri nas se uvaja ponekod ta moda. Kapitalistična ljubezen do bližnjega, ki ustvarja vedno večje siromaštvo!

Lesno delavstvo

Duplica. V ponedeljek 16. dec. 1955 se je vršila v tovarni Remec & Comp. razprava za sklenitev kolektivne delovne pogodbe. Tovarno je zastopal upravitelj gospod Fajdiga, delavstvo pa vsi obratni zaupniki, tajnik JSZ, tajnik ZLDJ ter zastopnik Delavske zbornice. Po daljši razpravi se je ugotovilo, da tovarna na podlagi zadnjega sporazuma skrbno pripravljala gradivo, katero bo služilo za pravilno določitev akordnih postavk za vsako posamezno delo. V tem pogledu je zbrana že precej gradiva, vendar je treba še nekaj časa, da bo zbrano vse. Ker je zastopnik podjetja izjavil, da za to delo rabi še kaka dva meseca, zlasti ker je treba določiti akordne postavke tudi za ona dela, ki se trenutno ne delajo, pač pa so predvidena, se je delavstvo postavilo na stališče, da naj se sklene pogodba čimprej, ne da bi se čakalo toliko časa, in naj se uredijo s pogodbo vse ostale točke. Vprašanje definitivne ureditve plač pa bi se rešilo pozneje, ko bo zbran ves za to potrebni material. Pri tej priliki bi se tudi regulirale one akordne postavke, ki so prenizke. Dosegel se je sporazum, da se bo pogodba sklepala v prvi polovici meseca januarja. Delavstvo izraža željo, da se plače v splošnem izboljšajo, v kolikor je to trenutno mogoče, ker se je gospodarstvo podjetja tudi izboljšalo, pri čemer gre velika zasluga tudi delavstvu, ki kljub nizki plači vestno in pridno vrši svoje delo. Uverjeni smo, da bo upravitelj g. Fajdiga, ki zelo razumeva težnje delavstva, uvidel upravičenost zahtev delavstva po izboljšanju plač in istim v čim večji meri ugodil.

Ker v podjetju obstajajo dve strokovni organizaciji, se je med njima dosegel popoln sporazum za enotno delo, za izboljšanje delavskega položaja.

Delavstvo ne sme smatrati, da se s tem namenoma zavlačuje sklenitev pogodbe, in sicer prav zaradi tega, ker je res treba vsestransko temeljito pripraviti, da bo pogodba taka, ki bo ustrezala potrebam delavstva. Delavstvo naj to razumeva in vztraja v organizaciji, ker le na ta način bo mogoče res nekaj uspešnega napraviti, v kolikor bodo to dopuščale tudi razmere podjetja.

Krekova knjižnica

Dobra knjiga je zaeno pripovedujoči prijatelj in spreten učitelj, ki nam odpira oči, bistri pogled, ostrí sodbo, globi duha, meči srce in budi k lastnemu razmišljanju.

Zato ne oklevaj! Naj kdo še tako težko utrpi tisti denar, zavedati se mora, da edinole s skupnimi močmi moremo doseči take uspehe, da bomo kos svojim nasprotnikom. Za malenkostno naročnino dobiš pri Krekovi knjižnici tri lepe knjige na leto in podpiraš dober tisk, ki je naša največja moč. Broširane tri knjige stanejo letno 48 Din, vezane 78 Din.

Zagrebska industrijska zbornica je izdala knjigo, v kateri med drugim pravi predsednik industrijskega odseka zagrebske zbornice tudi sledeče:

Podobnik Vinko

Tržaška cesta št. 16.

Premog, drva, koks. — Telefon št. 33-13.